

Co by se kovbojkám stávat nemělo

Kamila Nováková

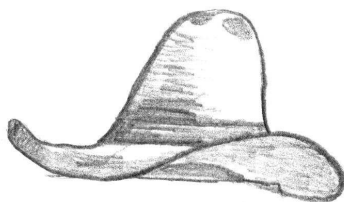
HE
Ö

Co by se
kovbojkám
stávat nemělo

**Co by se kovbojkám
stávat nemělo**

**Kamila
Nováková**

Vydavatelství Hölzelová Eva

Text © Kamila Nováková

Tvorba obálky © René Vaněk

Ilustrace © Martina Aulehlová

Fotografie © Pavel Vrána

ISBN: 978-80-87739-33-4

OBSAH

Co by se kovbojkám stávat nemělo 	7
Úvod 	9

Co by se kovbojkám stávat nemělo 	10
Jak to všechno začalo 	11
Jak jsem chtěla, a nechtěla být holka od koní 	17
Jak jsem patřila mezi trampy 	22
Jak vznikal můj odpor k hrabavé drůbeži 	29
Jak jsem se snažila hrát na kytaru 	36
Jak jsem se zařadila mezi inteligenty 	39
Nástrahy trempinku 	43
Bouřka a její následky 	47
Jak jsem šla pryč z města 	51
Koňský život 	55
Jak se žilo na statku 	60
Jak se rodí hříbátka 	65
Jak jsem si hrála na vzornou hospodyni 	70
Stinné stránky jara 	74
Velíškovo vyprávění 	77
Dost bylo romantiky 	79
Mám doma kovboje! 	85
Hurá na samotu! 	90

Jak jsem se ztratila 	94
Nejsme tu sami 	102
A zase ty slepice 	106
Výlet do westernového městečka 	112
Jeden kovboj je málo 	117
Naše první louka 	124
Jak vyžrát na počasí 	128
Jak kovboj nevyužil kolt 	132
Smutný plyšový koníček 	136
Jak jsme prošvihli důležitý okamžik 	138
Kovboj číslo 3 	142
Vítání jara 	146
Tohle by se kovbojkám stávat nemělo 	149
Jak na tom jsem 	154

Co se šušká na pastvinách 	164
O Veverce 	165
Z Veverčina zápisníku 	168
Pohádka o začarované zemi 	172
Pohádka o Jakubových počtech 	174
Pohádka o trpasličím trápení 	179
Před šestým dnem 	182
Rozdíly mezi koněm a kolem 	187

Skupiny a podskupiny „koňácké“ veřejnosti 	190
Rozdělení koní 	198
Rozdíly mezi chovem koní a mužů 	210

Co by se kovbojkám stávat nemělo |

Jestliže jste stavěli vzdušné zámky (v případě kovbojek spíše vzdušné maštale), není vaše práce ztracena, pokud pod ně postavíte základy. O tom je má kniha.

Před nějakým časem mi lékaři diagnostikovali leukémii. Suše mi oznámili, že se v mé krvi povaluje 80 procent dokonale zblblých zhoubných buněk.

Začala jsem psát knihu, abych zaměstnala buňky mozkové. Můj život je zvláštní už tím, že se všechny mé sny plní.

Přála jsem si kovboje za muže. Mám ho. Na třídní schůzky našich dětí nosí kovbojský klobouk a kovbojské boty sundává jen v případě otevřené zlomeniny holenní kosti.

Přála jsem si koně. Momentálně jich máme osm, o hnoji se mi kolikrát i zdává.

Chtěla jsem velký pozemek, vlastníme přes 50 hektarů. Jsem tedy nefalšovaná kovbojka. I když mluvím česky a žiji v drsném bruntálském kraji na Moravě. Má kniha je hlavně o koních a lidech kolem nich.

Popisuji skutečné příběhy o koňských miláčcích a o koňských potvorch. Píši o hřibátkách,

o zázraku zrození a o smrti. Píši o méně sympatických zvířatech, jako jsou slepice, myši, blechy, klíšťata a jiné breberky.

Tu jsou mé stránky kapku umazané od krve. V drsné kapitole o porážce drůbeže krev teče proudem a kapitola o našich začátcích podnikání s hejnem pěti set slepic je poněkud hororová.

Nabízím i poetické stránky o krásné a drsné přírodě našich hor.

Píši o své lásce k práci, která je rok co rok stejná, a přece tolik jiná, o práci soukromého zemědělce, o práci chovatele koní.

Vzpomínám pochopitelně i na základní a střední školu. Na mé psy, mé kočky, mé lásky. Toulání se krajem s rodinou, s trampy a s kytařou.

Snažím se své příběhy podat s nadhledem, humorem a ironií tak, jak je vymyslel sám život.

Má kniha je o kráse a pestrosti obyčejně-neobyčejného života v naší nádherné zemi, na rozhraní dvou staletí.

Kamila Nováková

Úvod |

Zoufalí lidé dělají zoufalé věci. Jsem já zoufalá? Nepochybně. Taky trochu vystrašená. Dost vystrašená. Nemám ráda nemoci a nemocnici. Nikdy jsem nemarodila. Jednou jsem měla zlomenou ruku. Párkrát zlomené srdce. Ruku mi páni doktoři srovnali a zasádrovali během hodinky. Bolelo to. Zlomené srdce vyléčil čas. Nemám zkušenost se žádným dlouhým pobytem v nemocnici.

Jsem tu zavřená dva měsíce. Sama na pokoji. Co já budu dělat? Je tu televize, rádio, telefon, stojan na kapačky, postel, stoleček, křeslo, rotoped, sprcha, umývadlo a záchod. Jedno okno a dveře.

Oknem se ke mně nikdo nedostane. Třetí patro je třetí patro. Dveřmi jen páni doktoři a sestřičky, pečlivě vydezinfikovaní, ve speciálních pláštích. Na obličejích mají roušky jako orientální tanečnice. Říká se tomu box. Viděla jsem v životě hodně boxů. Vonělo v nich seno. Tady je cítit dezinfekce. Bydleli v nich koně. Tady bydlím já a (jak doufám) dočasně moje rakovinné buňky.

Jde do tuhého. Zrekapituluji tedy svůj život.

Co by se kovbojkám stávat nemělo |

Jak to všechno začalo |

„Kovboj je chlapec, co pase krávy!“ řekla paní učitelka, ale já věděla, že se plete. Spletla se už jednou na začátku školního roku.

Jako vykuleného prvňáčka mě vytáhla z lavice k umývadlu a poručila: „Umyj si oči a obočí! Tak malá holka se přece nemůže malovat a do školy už vůbec ne.“

„Já se, prosím, nemaluji,“ zašeptala jsem nesměle.

Paní učitelka rejčila po mém obličejí mokrou houbou a snažila se smýt to, co smazat prostě nešlo. Byla to blondýna. Řasy měla tak světlé, že nebyly vidět. Možná mi trošku záviděla.

Velmi to na mě tenkrát zapůsobilo. Dodnes se nemaluji. Kolik peněz já kvůli paní učitelce ušetřila za řasenky, pudřenky a rtěnky. Jsem jí vděčná!

Byla to typická blondýnka. Ty, jak známo, rozumu moc nepobraly. Kovboj nemůže být obyčejný pasáček krav! Je to krásný urostlý muž s uhrančivýma očima, šlachovitým a pružným tělem a rukama, co dovedou skály lámat, ale i pěkně pohladit. Jak dívku, tak svého koně.

Kovboj má koně a dovede skvěle jezdit. Umí také hrát na hudební nástroj. Kytaru, pochopitelně. Piano ani basu by na koni tahat nemohl. Musí mít kytaru, aby mohl při krásném romantickém západu slunce ze svého oře seskočit.

A pak, zatímco na koně, stejně jako na kovbojský klobouk (protože kovboj bez klobouku není kovboj), bude dopadat poslední sluneční paprsek, kovboj bude hrát tklivou píseň: „*Když v Laredu tenkrát jsem ulicí brouzдал, když v Laredu tenkrát jsem poprvé byl, já kovboje zahlíd, byl přikrytej plátnem, tím běloučkým plátnem, co studí jako jíl. Já v sedle si za chvíli navykl pítí, já v sedle se těšival na každěj flám. Chyt jsem se party, ta hrávala karty, ted' v prsou mám kulku a umírat mám.*“

To je kovboj, paní učitelko! Vy mně budete něco vykládat. Pasáček krav. Houby!

Jednoho pasáčka jsem znala, chodil v holínkách a špinavé košili, ani nebyla kostkovaná. Bydlel na Beskydech. Často jsem tam jezdívала na prázdniny. Pamatuji si, jak nás nachyтал, když jsme s kamarádem myli auto v potoce.

Křičel: „Nešpiňte potok! Pijí z něj mé krávy!“

Byl to první ekolog, se kterým jsem se setkala. Zbytečně přísný ekolog. Naše autíčko mělo jen 30 cm.

Les na Beskydech krásně voněl a voněly i ty krávy. Sbírali jsme houby a borůvky, objevovali nové cesty a paseky. Koupali se v ukrutně studené vodě. Lepší prázdniny jsem si nemohla přát.

Nevím, zda se tento způsob rekreace zamlouval i mým rodičům. Zásoby jídla táhli na vlastních zádech dobrou hodinu cesty od autobusové zastávky, poslední to výspy civilizace. Vaření probíhalo na pravých kamnech, do kterých se přikládalo dřevem, které se muselo napřed nanosit z lesa.

Dospělí se nevláčeli s plnými batohy a taškami jen na chatu. Ani jediná borůvka, malina nebo ostružina (a už vůbec ne houba), co tenkrát na Beskydech vyrostla, nepřišla nazmar. Vše se sesbíralo, dovleklo domů a pečlivě zpracovalo. Něco bylo nutno zakonzervovat dokonce přímo na chatě. Bývaly to kořistnické výpravy, podobné výstupům na Ču-mu-lang-mu.

Dlouho před cestou se promýšlela strategie. Kdo co unese a ponese a v čem. Jednou se babička vytasila s taškou na kolečkách, že prý ji potáhne za sebou. Kolečka, zjevně konstruována pouze na městský provoz, nevydržela první srážku s kořenem a upadla. Kabela měla dobrých 50 kg. Babička dál statečně táhla bez koleček. Na lesní cestě zůstával solidní kaňon. Pár-

krát jí taška spadla, cukr se vysypal na cestu a mravenci se radovali. Za deště jsme bývali celí mokří a zablácení až za ušima.

Ptala jsem se: „Jsou to mí drazí příbuzní, nebo jen jejich odlitky z bahna?“

Pakliže byla cesta suchá, zaléval nás pot. Tašky a batohy bývaly při zpáteční cestě plnější a těžší. Tak byla, za cenu krve a potu, ta krása lesů a hor zavřena do skleniček. Mohli jsme z nich čerpat sílu po celý příští rok.

Pro jakousi malichernost (byla blond'atá s dlouhýma nohama a mladší než máma) se naši rozvedli a já už na Beskydy nemohla. Stěhovali jsme se do domku k babičce. K domku patřila malá zahrádka a dvorek. Vlastně dvoreček. Dal by se přikrýt trošku větším kapesníkem.

Díky mně se tu postupně zabydleli králíčci, koťata, morčata, andulky a několik bílých myšek. Jedna kočka byla aristokratka, měla původ a rodokmen. Přesto pracovala jako každá jiná kočka. Chytala myši a nosila nám je ukázat oknem do kuchyně. Králíčci, které jsem si je vyškemrala od příbuzných, měli krátký život. Byli vyhlazeni. Ani s láskou se to nesmí přehánět.

Přála jsem si koně. Těžko by prošel chodbou, jiná cesta na dvorek nebyla. Babičce by se nelíbilo, kdyby jí po vyleštěné dlažbě pochodoval třeba jen poník. Zastavil by se, zvedl ocas a...

Koně tedy ne, aspoň psa. Přinesla jsem ho pod kabátem. Takovou roztomilou malou černou kuličku. Jmenoval se Ben. Očička jako korálky, zoubky jako perličky.

Malé, nesmírně výkonné. Rozkousal papuče, nějakou tu botu, vždy jen jednu

z páru. Zkoušel škubat koberce, zničil ještě spoustu dalších věcí. Jen co se trochu oteplilo, mazal na dvoreček. Co se týče stravy, tu měl Ben velmi pestrou.

Tenkrát nebyly k dostání psí granule. Ben papal piškotky, rybičky, jatýrka a spoustu dalších dobrot. Věděl, co je dobré, a naučil se žebrot. Uměl dělat smutné oči a dokonale předvádět, že má opravdu hlad. Každý si utrhl od úst kousek a Ben tloustl. Měl rád procházky okolo řeky, uměl skvěle plavat. K jeho nejmilejším činnostem hned po jídle patřilo aportování z vody. Přinesl by mi třeba i klavír, kdybych mu ho hodila. Měl v předcích knírače. Štěkal zrovna tak pronikavě a byl hysterický. Jednou kolem

nás projela motorka. Ben se hrozně naštvál. Chtěla jsem ho uklidnit a on mě kousl do ruky. Muselo se to sešít a dostala jsem injekci proti tetanu. Ben musel z domu, dodnes mi není jasné kam. Asi dostal taky injekci, tu poslední.

Jak jsem chtěla, a nechtěla být holka od koní |

Co bych zbytečně doma marnila čas? Bez psa. Ještě, že nedaleko od nás byla malá dostihová stáj i s kupou holek stejně potrefených jako já. Všechny jsme byly mrňavé, nadšené a ochotné pracovat.

Nabíraly jsme koňské kobližky do obrovských koleček. Nosily voňavé seno a zametaly v prázdné stáji.

Jen za příznivých okolností, když měli jak dospělí, tak i koně dobrou náladu, mohly jsme si některého koně očistit - opucovat. Pak jsme s takřka posvátnou úctou braly do ruky hřebík a opatrně se dotýkaly toho nádherného zvířete. Cítily jsme zvláštní koňský pach. Česaly hřívu a rozdávaly pusinky na koňskou hlavu, krk a zadek. Čistily kopyta.

„Dej nožku!“ prosily jsme. Kůň nohu buď zvedl, nebo častěji dělal, že neslyší. Vždycky nás někdo kontroloval. Co kdybychom koně

nakrmily bonbóny nebo zapomněly v boxu gumičku do vlasů?

Moji mámu nezajímalo, co se mohlo stát koním. Bála se o mne. Večer jsem přicházela domů, špinavá, unavená a navýsost šťastná.

Máma se ptávala: „Jsi živá??“

Když se ujistila, že se jejímu jedináčkovi nic nestalo, začala dbát na hygienu. Netoužila po koňském oděru v obývacím pokoji. Nechtěla slámu na koberci.

Rozkázala: „Vysvleč se na chodbě, smrdíš koněm!“ Kdybych živá nebyla, vysvlékat bych se nemusela. Mé mámě se na koních líbila jen jedna věc. Neměli blechy. Tím pádem měla dceru smradlavou, ale nezablešenou.

Nemohu za to. Milují mě všechna zvířata, i ta, o která nestojím. Máma se snažila, seč mohla, aby mě udržela bez parazitů. Mnohdy to bylo drastické. Bez předchozího varování mě hodila do vany i s oblečením v marné snaze zabránit bleší invazi. Přes její obrovskou ostražitost vždy nějaká blecha proklouzla. Pak jsme se drbaly. Já ve škole. Máma v kanceláři. Bývaly jsme expertky na rychlé a nenápadné chytání blech.

Na invazi škrkavek má maminka nestačila. Musela za odborníkem, lékařem. Styděla se. Sestřičky mě hladily po vláskách, dokonce mi dávaly obrázky a svačiny. Budila jsem dojem

zanedbaného dítěte. Máma proklínala můj vztah ke zvířatům.

V jednom jediném případě se z mého zvířete stal mámin spojenec. Ten zrádce se jmenoval Ben dvojka. Narodil se čistokrevné mamince jezevčici. Jeho otec byl neznámý. Možná, že z toho důvodu nejistého původu ostražitě hlídal moji čest. Nechtěl, aby mí případní potomci dopadli jako on. Měl mě velmi rád. Choval se jako žárlivý manžel.

Krásný, mladý, talentovaný kytarista, s nímž jsem tehdy chodila, se ke mně nemohl chudák ani přiblížit. Ben dvojka nekompromisně bránil mou čest. Běhal kolem nás, zuřivě štěkal a dorážel tak dlouho, až úplně zničil erotickou atmosféru. Uvázán na vodítko vyl a vysílal ke mně žalostné pohledy. Kytarista nevydržel. Mít za soka v lásce psa, to uráží.

Má matka se radovala. Poprvé v životě jsem ji viděla něžně hladit zvířecí srst. Zbyly mi jen mé sny. Cválali v nich koně, na kterých seděli urostlí, opálení, divocí a krásní kovbojové a Indiáni. Uměla jsem nazpaměť všechny kovbojky, které tenkrát nabízel filmový průmysl.

Pak se to stalo. Poznala jsem opravdového majitele koně. Jmenoval se Olda. Jeho tátovi patřila dostihová stáj. V socialismu poněkud nezvyklé. Mně to tehdy divné nepřišlo. Mně

vrtala hlavou jiná věc. Oldova máma nejezdila. Nechápal jsem ji. Já se na koně cpała pořád.

S pocitem, že mě to velké zvíře poslouchá a čte všechny moje myšlenky, jsem se kolébala na hřbetě nejhodnější kobyłky ve stáji. Jmenovala se Marika. Celkem ochotně si se mnou vykračovala. Šla jen tam, kam chtěla ona. Mé nadšené oči to tenkrát neviděly. Couraly jsme se za koněm před námi. Přes svůj laxní přístup mě toho Marika naučila hodně. Byla mi trpělivou učitelkou.

Naučila jsem se vnímat rytmus koně. Klus, cval, trysk. Už jsem se nezmítala v sedle jako pytel brambor. Šla jsem pěkně s pohybem. Má zadní část poté tolik netrpěla. Jen s brzděním bývaly problémy. Někdy zastavila jen Marika, a já pokračovala vlivem setrvačnosti dál. Zákonny fyziky jsou neúprosné a kruté. Často si pode mnou kůň jen tak z čiré radosti a bez postranních úmyslů vyhodil. Snad jsem uměla padat lépe než jezdit. Nic se mi nestalo. Odřeniny a modřiny samozřejmě nepočítám.

Olda s otcem jezdili po závodech. Jejich heslem bylo „není důležité zúčastnit se, ale vyhrát“. Já žádné závody nejela. Úklid stájí, čištění a rozmazlování, to byla moje specializace. S Oldou jsem si nerozuměla. Chyběla mu romantická duše kovboje.